

Sygn. I C 299/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Banaś
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 15 lutego 2017 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa E. P.

przeciwko M. M.

o nakazanie i zapłatę

oddala powództwo.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt IC 299/15

UZASADNIENIE

Powód E. P. w pozwie wniesionym do Sądu Okręgowego w Słupsku domagał się zobowiązania pozwanej M. M. do usunięcia skutków naruszenia jego dóbr osobistych w postaci godności osobistej i dobrego imienia, poprzez;

- a) sprostowanie nieprawdziwych informacji zawartych w opiniach sporządzonych na zlecenie do czynności penitencjarnych,
- b) zasądzenie kwoty 20.000 zł jako stosownego zadośćuczynienia,
- c) zasądzenie kwoty 5.000,00 zł z na rzecz Fundacji (...) "(...)" w K..

Pozwana M. M. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwana podniosła, iż sporządzając dla zlecenie i w ramach postępowania karnego wykonawczego opinie dotyczące powoda co do jego sytuacji materialnej, rodzinnej i zdrowotnej, działała na podstawie i w granicach prawa, rzetelnie wykonując swoje obowiązki kuratora, a informacje zawarte w opiniach pochodziły z wiarygodnych źródeł, od osób które znają powoda i jego sytuację, a mianowicie od pracownika socjalnego z MOPS w L. czy z rozpytania sąsiadów i znajomych powoda w miejscu jego zamieszkania przed osadzeniem w zakładzie karnym.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny;

Pozwana M. M. odpowiednio w dniu 27 kwietnia 2012r. i 21 maja 2013r, działając jako kurator specjalista w Sądzie Rejonowym w Łęborku sporządziła na zlecenie w ramach postępowania karnego wykonawczego wywiad środowiskowy dotyczący E. P.. W treści wywiadu wskazała, iż informacje w nim zawarte dotyczące sytuacji materialnej, rodzinnej i zdrowotnej powoda pozyskała w toku przeprowadzonych czynności służbowych od pracownika socjalnego MOPS-u M. G. oraz od jego sąsiadów.

dowód; wywiad środowiskowy k. 127-128, zeznania św. M. G. k. 211, zeznania pozwanej k. 389v.

Sąd zważył co następuje;

Powództwa nie zasługiwało na uwzględnienie.

Ustalony przez Sąd stan faktyczny dotyczący treści zawartej w wywiadach środowiskowych sporządzonych przez pozwaną jako kuratora sądowego w ramach wykonywania na zlecenie czynności w postępowaniu karnym wykonawczym, odpowiednio w dniu 7 kwietnia 2012r. i 21 maja 2013r. był bezsporny.

Spór dotyczył tego, czy na skutek zachowania pozwanej doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci godności osobistej i dobrego imienia.

Punktem wyjścia rozważań winno być na wstępie wskazanie, iż stosownie do treści art. 24 §1 k.c. przesłankami ochrony dóbr osobistych, które muszą być spełnione łącznie są 1) istnienie dobra osobistego, 2) zagrożenie lub naruszenie tego dobra, 3) bezprawność zagrożenia lub naruszenia.

Kodeks cywilny nie zawiera definicji dóbr osobistych, lecz ogranicza się do stwierdzenia, że dobrami osobistymi człowieka są w szczególności; zdrowie, wolność cześć, swoboda sumienia, nazwisko (...). Przywołany powyżej przepis art. 23 k.c. ma charakter szczególny. Jest w nim zawarta bowiem jedynie ogólna zasada, że dobra osobiste wymienione w nim przykładowo pozostają pod ochroną prawa cywilnego. Nie wskazuje on natomiast środków ochrony, a więc sankcji przewidzianych za ich naruszenie. Te zostały wymienione w art. 24 k.c. Oba przepisy pozostają zatem w ścisłym związku. Różnorodność występowania w życiu społecznym dóbr osobistych podlegających ochronie cywilnoprawnej, przesądza o niemożliwości jakiegось systematycznego ujęcia przesłanek ogólnych, których występowanie mogłoby przesądzić o tym czy konkretne zdarzenie lub wypowiedź stanowią naruszenie któregoś z nich. Ocena musi być, i jest w praktyce orzeczniczej, dokonywana na tle konkretnego stanu faktycznego. To Sąd w świetle konkretnego stanu faktycznego winien ocenić – stosując kryteria obiektywne – czy doszło do naruszenia dobra osobistego i czy zachodzą przesłanki do zastosowania któregoś ze środków ochrony przewidzianych w art.24 k.c. (por. orz. SN z dnia 8 października 1987r. (...) (...), OSNCP (...), poz.66).

W nawiązaniu do określonych w art. 24 § 1 k.c. przesłanek ochrony dóbr osobistych orzeczenia Sądu Najwyższego ustawicznie zwracają uwagę na metodykę rozpoznawania spraw, w których roszczenie jest oparte na zarzucie naruszenia dóbr osobistych. Sąd ocenia w pierwszej kolejności, czy doszło do naruszenia określonych dóbr osobistych powoda. Powód zatem powinien wskazać, jakie jego dobro osobiste zostało naruszone, a ocenie sądu podlega czy dobro to jest dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c. oraz czy rzeczywiście zostały naruszone przez określone działanie lub zaniechanie pozwanego. Dopiero w razie pozytywnego przesądzenia tych kwestii, konieczne jest podjęcie dalszych badań, w tym bezprawności działania, objętej domniemaniem prawnym, które powinien obalić pozwany (zob. wyrok SN z 22.2.2012r. (...). OSNC 2012, Nr 9. poz. 107).

Powód E. P. wywodził, iż bezprawne zachowanie pozwanej, a dokładnie informacje zawarte w wywiadach środowiskowych sporządzonych na jego temat naruszyło jego dobro osobiste w postaci godności osobistej i dobrego imienia.

Jako podstawę prawną zgłoszonego żądania powodowie wskazali przepisy art. 23 k.c., 24 k.c. oraz 448 k.c.

Powód E. P. na uzasadnienie powyższego przywołał z treści sporządzonych wywiadów te stwierdzenia, które dotyczyły jego osoby i przypisywały mu nadużywanie alkoholu, pozostawanie na utrzymaniu matki, utrzymywanie kontaktów rodzinnych tylko z siostrą. Twierdził, że do dnia dzisiejszego odczuwa negatywne skutki z tego powodu, bowiem informacje zawarte w treści wywiadów powielane są w kolejnych opiniach sporządzanych na jego temat, jak przykładowo w wywiadzie środowiskowym sporządzonym w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w Łęborku z jego wniosku o ustalenie kontaktów z małoletnią córką.

Pozwana M. M. nie kwestionowała, że sporządziła przywołane przez powoda wywiady środowiskowe, podnosiła jednak, że działała na podstawie i w granicach prawa, w ramach wykonywanej funkcji publicznej kuratora.

Wywiad środowiskowy jest formą zbierania informacji dotyczących skazanego, które materializują się następnie w sprawozdaniu organu, który ten wywiad przeprowadził. Z treści art. 14 k.k.w. wynika, że głównym podmiotem, na którym ciąży obowiązek zbierania wiadomości o skazanym, w szczególności w drodze wywiadu środowiskowego, jest kurator sądowy. Przepis ten stanowi podstawę prawną do zbierania informacji na żądanie określonego organu. Wynik wywiadu powinien przybrać formę dokumentu, którego wymogi co do treści określa art. 214 § 4 k.k.w. Dane wskazane w § 4 pkt 3 powinny być dokładne i w miarę możliwych do dokonania ustaleń i uzyskanych przez kuratora informacji. Informacje mogą być zbierane zarówno od domowników i najbliższych osoby której wywiad dotyczy, jak i od osób trzecich ze środowiska, a więc np. w miejscu zamieszkania. W wywiadzie winny znaleźć się także informacje o stanie zdrowia, ewentualnie nadużywaniu alkoholu, środków odurzających czy substancji psychotropowych (art. 214 § 4 pkt 4). Własne spostrzeżenia kuratora, o których mowa w art. 214 § 4 pkt 5, to spostrzeżenia zmysłowe i intelektualne, jakie poczynił on zbierając informacje, składając wizyty w określonych miejscach i rozmawiając z określonymi osobami na temat osoby której wywiad dotyczy. Natomiast konkluzje, wskazane w art. 214 § 4 pkt 5, to wnioski, jakie nasuwają się kuratorowi na podstawie zebranych informacji i własnych spostrzeżeń. W doktrynie podkreślano, że gdy treść wywiadu jest kwestionowana, konieczne staje się zbadanie przesłanek, które dały podstawę do wyprowadzenia w wywiadzie określonych wniosków o co może wnioskować osoba której dotyczy. Powód nie wykazał by takie czynności podjął.

Odnosząc się natomiast do zarzutów powoda, że do dnia dzisiejszego odczuwa negatywne skutki, bowiem informacje zawarte w treści wywiadów sporządzonych przez pozwaną, powielane są w kolejnych opiniach sporządzanych na jego temat, jak przykładowo w wywiadzie środowiskowym sporządzonym w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w Łęborku z jego wniosku o ustalenie kontaktów z małoletnią córką, to zauważyć należy odpierając ten zarzut, że informacje zawarte w wywiadach sporządzonych przez pozwaną, zostały wprawdzie przywołane w treści wywiadu środowiskowego sporządzonego przez kuratora sądowego rodzinnego, ale powód zdaje się nie dostrzegać, że to treść opinii biegłych sądowych RODK dotycząca oceny jego osoby legła u podstaw niekorzystnego rozstrzygnięcia w sprawie (...) Sądu Rejonowego w Łęborku.

Jednocześnie brak jest jakichkolwiek przesłanek, by uznać, że treść wywiadów środowiskowych miała niekorzystny dla powoda wpływ na przebieg innych bliżej nie określonych postępowań sądowych, bowiem opinie kuratora niewątpliwie nie stanowiły jedynych dowodów w tych sprawach pozwalających na ustalenie sytuacji rodzinnej, materialnej i zawodowej powoda.

W piśmiennictwie przyjmuje się, że „przez cześć człowieka zwykło się rozumieć dwa jej aspekty: tzw. cześć zewnętrzną w znaczeniu dobrej sławy, dobrego imienia, opinii innych ludzi i szacunku którym obdarza daną osobę otoczenie, oraz tzw. cześć wewnętrzną w znaczeniu godności osobistej, wyobrażenia o własnej wartości oraz oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi.

Obie postacie naruszenia czci objęte są zakresem ochrony art. 23 i 24 k.c. w granicach przeciętnych ocen obecnie stosowanych w społeczeństwie, a nie w indywidualnym odczuciu osoby, która domaga się ochrony prawnej (por. uchwała SN (7) z 28.05.1971 r., OSN 1971 poz. 188) – por. Z. R. „Prawo cywilne – część ogólna” W. 2007 str. 163.

Należy też za Sądem Najwyższym wskazać, że przy ocenie naruszenia czci trzeba uwzględniać nie tylko znaczenie użytych słów, ale również cały kontekst sytuacyjny oraz jego społeczny odbiór oceniany według kryteriów właściwych dla ludzi rozsądnych i uczciwych. Konieczne jest więc zachowanie należytych proporcji i umiaru (vide uzasadnienie wyroku SN z dnia 23 maja 2002 r., (...), OSN 2003, Nr , poz. 121).

Podzielając przedstawiony wyżej punkt widzenia należy zaakcentować, iż obowiązujące prawo nie chroni przed każdym, jakimkolwiek naruszeniem dóbr osobistych. Z tego też powodu każdą wypowiedź, co do której podnoszony jest zarzut naruszenia dóbr osobistych należy badać w kontekście sytuacyjnym.

W ocenie Sądu pozwana treścią informacji zawartych w wywiadach odnoszącą się bezpośrednio do powoda nie naruszyła jego dóbr osobistych.

W doktrynie i orzecznictwie zdecydowanie przeważa stanowisko, że nie może być miarodajny wyłącznie stan uczuć oraz miara indywidualnej wrażliwości, lecz także kontekst społeczny, a zwłaszcza odbiór kwestionowanych słów w środowisku, w którym je wypowiedziano. Nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego spowodowany zachowaniem innej osoby, jest wystarczającą podstawą do poszukiwania sądowej ochrony dóbr osobistych. W przypadku obrazy, o jej udzieleniu decydować powinna analiza uwzględniająca nie tylko znaczenie użytych słów, ale również ich odbiór, oceniany według kryteriów właściwych dla ludzi rozsądnych.

Już zatem z tych względów powództwo podlegało oddaleniu.

Nawet jednak gdyby uznać, że treść wywiadu środowiskowego sporządzonego przez pozwana naruszyła dobra osobiste powoda to, przypomnieć należy, że ustawodawca uzależnia udzielenie ochrony dobrom osobistym na podstawie przepisu art. 24 § 1 k.c. od uznania, że zachowanie prowadzące do zagrożenia (lub naruszenia) dóbr osobistych nosi znamiona bezprawności. Powszechnie przyjmuje się, że bezprawność winna być traktowana w kategoriach obiektywnej (przedmiotowej) kwalifikacji czynu z punktu widzenia jego zgodności z ustawą i zasadami współżycia społecznego. Jak wykazało przeprowadzone postępowanie pozwana działała w ramach obowiązującego porządku prawnego.

Tym samym nie było już potrzeby dokonywania przez Sąd analizy sposobu i zakresu ochrony prawnej, której domagał się ostatecznie powód, podobnie jak i zasadności żądania zadośćuczynienia.

Sąd oddalił pozostałe wnioski dowodowe zgłoszone przez powoda - odpowiednio jak w postanowieniu z dnia 24 sierpnia 2016r. i dnia 15 lutego 2017r. - bowiem nie miały one żadnego znaczenia dla oceny merytorycznej zgłoszonego powództwa ze względów przedstawionych powyżej.

Na oryginale właściwy podpis